

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΟΡΟΣΗΜΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ

Οδηγός ενημέρωσης από το 2^ο ΚΕΣΥ Πειραιά

Το τέλος της προσχολικής εκπαίδευσης σηματοδοτεί για το παιδί, την έναρξη ενός νέου κεφαλαίου στην αναπτυξιακή του εξέλιξη, που όμως προαπαιτεί την κατάκτηση δεξιοτήτων που αφορούν όλους τους τομείς ανάπτυξης.

Στην ηλικία των 6 ετών ένα παιδί πρέπει να είναι «έτοιμο» να ανταποκριθεί με επιτυχία στις απαιτήσεις της Α' Δημοτικού, γεγονός που καταδεικνύει την ανάγκη επαρκούς ανάπτυξης, τόσο των γνωστικών όσο και των σωματικών/κινητικών, ψυχοκοινωνικών αλλά και των δεξιοτήτων που αναφέρονται στην καθημερινή ζωή. Κάποια παιδιά αν και βρίσκονται σε αυτή την ηλικία και τυπικά θα μπορούσαν να φοιτήσουν στην Α' Δημοτικού, δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν στον ρόλο του μαθητή. *Το ηλικιακό επίπεδο, δεν σημαίνει απαραίτητως και σχολική ετοιμότητα.*

ΚΙΝΗΤΙΚΗ & ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- ▶ Διάφορες αναπτυξιακές θεωρίες, υποστηρίζουν και επισημαίνουν, την ύπαρξη αλληλένδετης σχέσης μεταξύ κινητικής και γνωστικής ανάπτυξης. Δεκάδες πριν, συγγραφείς και μελετητές υποστήριξαν ότι το παιδί μαθαίνει και αναπτύσσεται μέσω της κίνησης. Η αναπτυξιακή διαδικασία αυτή βασίζεται, «από την κίνηση στη σκέψη», «από το συγκεκριμένο στο αφηρημένο», «από τη δράση στην παρουσίαση», «από το κινητικό στο γνωστικό».
- ▶ Ο Piaget, υποστηρίζει πως η κινητική δράση, προετοιμάζει τη λογικομαθηματική σκέψη. Η λογική με τη σειρά της, βασίζεται στο συντονισμό δράσεων, η οποία με τη σειρά της προωθεί τη γλωσσική ανάπτυξη και επικοινωνία. (Escolano-Pérez, Herrero-Nivela & Losada, 2020)
- ▶ Συμπερασματικά, η κινητική ανάπτυξη, μπορεί να θεωρηθεί, ως μέρος, μιας διαδραστικής αναπτυξιακής διαδικασίας με αντιληπτικές, κοινωνικές και γνωστικές προεκτάσεις, των οποίων η καλλιέργεια εξαρτάται από πιθανούς περιορισμούς της κίνησης και του περιβάλλοντος. (Leonard, 2016)

-
-
- ▶ Έχει αποδειχθεί μέσω νευρο-ανατομικών και νευρο-λειτουργικών μελετών, πως κίνηση και γνώση όχι μόνο ακολουθούν κοινό «αναπτυξιακό δρόμο» αλλά και «μοιράζονται» κοινές ανατομικές περιοχές στον εγκέφαλο, γεγονός που αποδεικνύει την δυναμική στη συσχέτισή τους. (Lima, Stodden, Pfeiffer, Barros, Bugge & Andersen, 2020)
 - ▶ Συνεπώς, η ανάπτυξη κίνησης και γνώσης συμβαίνει ταυτόχρονα, ορίζεται από κοινές εγκεφαλικές περιοχές και ο ρυθμός της είναι εξαιρετικά γρήγορος στον 1^ο χρόνο ζωής του παιδιού, ενώ στη συνέχεια κάνει ένα αναπτυξιακό «peak», από τον 5^ο ως και τον 10^ο χρόνο ζωής. (Escolano-Pérez, Herrero-Nivela & Losada, 2020)

ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ- ΑΔΡΗ & ΛΕΠΤΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η κινητική ανάπτυξη, αφορά, την εξέλιξη της αδρής αλλά και της λεπτής κίνησης.

- ▶ Οι δεξιότητες **αδρής** κίνησης αφορούν μεγάλες μυϊκές ομάδες, οι οποίες είναι υπεύθυνες για την κίνηση ολόκληρου του σώματος ή μεγάλων μερών αυτού.
- ▶ Είναι συγκεκριμένες και χωρίζονται σε κιναισθητικές, ισορροπιστικές και δεξιότητες χειρισμού αντικειμένων.
- ▶ Οι δραστηριότητες **λεπτής** κίνησης αφορούν δραστηριότητα μικρών μυϊκών ομάδων.
- ▶ Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι μικρές λεπτές κινήσεις της άκρας χείρας, του προσώπου, της ποδοκνημικής.

(Escolano-Pérez, Herrero-Nivela & Losada, 2020; Lima, Stodden, Pfeiffer, Barros, Bugge & Andersen, 2020)

ΑΔΡΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η σχολική εργασία προϋποθέτει κατάλληλη «κινητική προετοιμασία». Η ολοκληρωμένη ανάπτυξη της αδρής κινητικότητας θέτει τις κατάλληλες βάσεις για να μπορέσει το παιδί ηλικίας 6 ετών να προσαρμοστεί στις νέες απαιτήσεις, αλλά και να ακολουθήσει αποτελεσματικά την ομάδα συνομηλίκων του. Σε ό,τι αφορά τον τομέα αυτό το παιδί θα πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκρίνεται σε κινητικά παιχνίδια και δραστηριότητες στο χώρο με στόχο την ανάπτυξη της ισορροπίας, του συντονισμού, της πλευρίωσης, της δύναμης, της αντοχής, της ευεξίας. Έτσι, αποκτά την κατάλληλη στάση και ενδυνάμωση για τη σχολική εργασία.

Με κόκκινο τονίζονται οι βασικές δεξιότητες που θα πρέπει να έχουν κατακτηθεί σε κάθε τομέα που αναλύεται

Το παιδί είναι ικανό:

- ✓ Να ανεβοκατεβαίνει σκαλιά με εναλλαγή ποδιού κρατώντας ταυτόχρονα και κάποιο αντικείμενο.
- ✓ Να τρέχει με ευκολία.
- ✓ Να κάνει τούμπα μόνος του.
- ✓ να κάνει ποδήλατο.
- ✓ Περπατά σε δοκό ισορροπίας χωρίς να πέφτει βάζοντας τη φτέρνα ενός ποδιού μπροστά στη μύτη του άλλου.
- ✓ Να περπατά προς τα μπροστά και προς τα πίσω πατώντας στις μύτες και στις φτέρνες.

- ✓ Να ισορροπεί στο ένα πόδι με τα χέρια στο πλάι του κορμού για περισσότερα από 10”.
- ✓ Να αναπηδά και να κάνει κουτσό στο ένα πόδι 8 με 10 φορές.
- ✓ Να πηδά με τα δύο πόδια ενωμένα από ύψος, πάνω από εμπόδιο, προς τα πίσω και σε μήκος.
- ✓ Να σκαρφαλώνει.
- ✓ Να πετά και να πιάνει μικρή μπάλα με τα δύο του χέρια, να πετάει μπάλα σε καλάθι και να πετάει και να πιάνει μπάλα στον τοίχο με τα δύο του χέρια.
- ✓ Να κλωτσά μικρή κινούμενη μπάλα.
- ✓ Να έχει κατακτήσει πλευρίωση, δηλαδή να προτιμάει τη μία πλευρά του σώματος (δεξιά ή αριστερά) – μάτι, χέρι, πόδι.

ΛΕΠΤΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σχετικά με τον τομέα αυτό το παιδί θα πρέπει να είναι σε θέση να χειρίζεται μικροαντικείμενα και εργαλεία με στόχο την ανάπτυξη του συντονισμού, της δύναμης και της αντοχής χεριών, καρπού, άκρας χείρας και δακτύλων. Έτσι αποκτά άνετη και αποτελεσματική χρήση των γραφικών εργαλείων κατά τη φοίτηση του στην Α' Δημοτικού.

Το παιδί είναι ικανό:

- ✓ Να κάνει αντίθεση δακτύλων (να ακουμπάει την άκρη του αντίχειρα σε κάθε δάκτυλο) σε συγκεκριμένο χρόνο.
- ✓ Να βιδώνει και να ξεβιδώνει μπουκάλια.
- ✓ Να βάζει κλειδί στην κλειδαριά και να ξεκλειδώνει.
- ✓ Να τοποθετεί συνδετήρα σε χαρτί.
- ✓ Να βελονιάζει μικρές χάντρες.

- ✓ Να περνάει κορδόνι παπουτσιών σε τρύπα παπουτσιών.
- ✓ Να χρησιμοποιεί τσιμπιδάκια, άλλα εργαλεία και υλικά (π.χ. κατσαβίδι) που δυναμώνουν το χέρι και αυξάνουν την επιδεξιότητα των δακτύλων.
- ✓ Να χρησιμοποιεί επαρκώς σχολικά εργαλεία όπως μολύβι, ψαλίδι, γόμα, ξύστρα.
- ✓ Να πιάνει το μολύβι με την άκρη του δείκτη και τον αντίχειρα, καθώς το μολύβι ξεκουράζεται στον μέσο.
- ✓ Να κόβει καλά με ψαλίδι διάφορα σχήματα.

ΓΝΩΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ – ΕΠΙΤΕΛΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Οι επιτελικές λειτουργίες και ο γνωστικός τομέας παίζουν σημαντικό ρόλο στην καθημερινότητα του παιδιού κατά την εμπλοκή του σε έργα και αποτελούν σημαντική προϋπόθεση για την ομαλή ένταξη τους στην Α' Δημοτικού.

Το παιδί είναι ικανό:

- ✓ Να έχει ένα καλό επίπεδο οργάνωσης σε πολυαισθητηριακό περιβάλλον (ακουστικά, οπτικά, απτικά ερεθίσματα).
- ✓ Να έχει ικανοποιητική ικανότητα συγκέντρωσης προσοχής τόσο σε δραστηριότητες τραπέζιου όσο και στον χώρο.
- ✓ Να ολοκληρώνει τις εργασίες του και διάφορα παιχνίδια/δραστηριότητες (παζλ, ζωγραφιά, κατασκευή) ανεξάρτητος.
- ✓ Να έχει καλή ακουστική και οπτική μνήμη (5 με 6 στοιχεία).
- ✓ Να αντιλαμβάνεται απλές και σύνθετες εντολές και να ανταποκρίνεται σε ομαδική εντολή.
- ✓ Να έχει τη δυνατότητα προσαρμογής σε διαφορετικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

- ✓ Να έχει κατακτήσει δεξιότητες προσανατολισμού και κατεύθυνσης στον χώρο και στον χρόνο.
- ✓ Να μπορεί να βάλει μία μικρή ιστορία εικόνων στη σειρά.
- ✓ Να αναγνωρίζει και να εντοπίζει ομοιότητες και διαφορές (σε αντικείμενα και εικόνες).
- ✓ Να αναγνωρίζει τα χρώματα και τα σχήματα.
- ✓ Να κατανοεί και να αναγνωρίζει ποσότητες (πολλά/λίγα, μεγάλο/μικρό, άδειο/γεμάτο).
- ✓ Να μπορεί να καταμετρήσει τουλάχιστον 10 αντικείμενα.
- ✓ Να αναγνωρίζει τους αριθμούς από το 1 έως το 10.

- ✓ Να μπορεί να αντιστοιχεί τον αριθμό με τον αριθμό των αντικειμένων.
- ✓ Να αναγνωρίζει οπτικά πολυσύχναστα σχήματα γραμμάτων π.χ. ΔΕΗ, TAXI, COSMOTE.
- ✓ Να μπορεί να γράφει το όνομα του.
- ✓ Να αντιγράφει λέξεις.
- ✓ Να μπορεί να κατονομάσει αντικείμενα του περιβάλλοντος χώρου και να αντιλαμβάνεται τη χρηστικότητά τους.
- ✓ Να μπορεί να αναδιηγηθεί με λογική σειρά τα βασικά θεματικά κέντρα των ιστοριών που ακροάται.
- ✓ Να δημιουργεί συντακτικά ορθές προτάσεις και να δύναται να αναδιηγηθεί βιωματικές καταστάσεις.

ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Το παιδί με την είσοδο του στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, θα πρέπει να έχει κατακτήσει κοινωνικές- επικοινωνιακές δεξιότητες που θα το καταστήσουν ικανό να προσαρμοστεί στο νέο περιβάλλον της σχολικής τάξης. *Άρα ο μικρός μαθητής θα πρέπει να είναι ικανός:*

- ✓ να χαιρετά αυθόρμητα όταν εισέρχεται και φεύγει από κάποιον χώρο.
- ✓ να λέει το όνομα και το επίθετο του για να συστηθεί.
- ✓ να έχει βλεμματική επαφή και καλή διατήρηση.
- ✓ να κάνει έναρξη διαλόγου καθώς να τον διατηρεί κιόλας.
- ✓ να οργανώνει τη συμπεριφορά του και να προσαρμόζεται σε διάφορα περιβάλλοντα και σε μη οικείες συνθήκες.
- ✓ Να αναζητά την επαφή και την αλληλεπίδραση με άλλα άτομα.
- ✓ Να εκφράζει συναισθήματα σε συσχέτιση με τα περιβαλλοντικά ερεθίσματα.
- ✓ Να ακολουθεί όρια και κανόνες.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

Ο τομέας αυτός αφορά την λειτουργικότητα, την ανεξαρτησία και την αυτονομία του παιδιού στην καθημερινή ζωή του, και αποτελεί βασική προϋπόθεση για την είσοδό του στην Α Δημοτικού.

Το παιδί να είναι ικανό:

- ✓ Να έχει αυτονομηθεί πλήρως στα ζητήματα της τουαλέτας και της ατομικής υγιεινής.
- ✓ Να μπορεί να ντύνεται και να γδύνεται μόνο του, να βάζει και να βγάζει τα παπούτσια του, να κουμπώνει και να ξεκουμπώνει κουμπιά, να ανοίγει και να κλείνει φερμουάρ.
- ✓ Να δένει τα παπούτσια του.
- ✓ Να τρώει μόνο του και ύστερα να καθαρίζεται μόνο του.
- ✓ Να κόβει μαλακά φαγητά με μαχαιράκι.

-
-
- ✓ Να κάνει μπάνιο μόνος του, να πλένει τα δόντια του και το πρόσωπό του.
 - ✓ Να φυσάει τη μύτη του με το χαρτομάντηλο.
 - ✓ Να μπορεί να βοηθάει σε δουλείες του σπιτιού όπως το στρώσιμο ή το μάζεμα του τραπέζιου, το μάζεμα των παιχνιδιών του και την τακτοποίηση του δωματίου του.
 - ✓ Να παίρνει πρωτοβουλίες όπως για παράδειγμα να κρεμάει το μπουφάν του στην κρεμάστρα, να διαλέγει τα ρούχα που θέλει να βάλει την επόμενη μέρα, να πλένει τα χέρια του όταν χρειάζεται, να πετάει τα σκουπίδια του στον κάδο.
 - ✓ Να ακολουθεί μία ρουτίνα όσον αφορά τον βραδινό του ύπνο και το ξύπνημά του.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΜΑΘΗΤΗ

Με την ένταξή του στην Α' Δημοτικού, ο μαθητής τοποθετείται σε σχολική τάξη και αναμένεται να λειτουργεί σχεδόν ανεξάρτητος. Η κατάκτηση αυτής της ικανότητας εργασίας, γίνεται όταν ο μαθητής οργανώνεται σε μια δραστηριότητα χωρίς άμεση επιτήρηση από ενήλικα, όταν οι οδηγίες δίνονται από μακριά, όταν υπάρχει λιγότερη ανάγκη για εποπτεία και μείωση της άσκοπης κινητικής δραστηριότητας π.χ. ο ενήλικας βρίσκεται σε απόσταση όπως η θέση δασκάλου-μαθητή στην τάξη ("brain power" θέση).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Beery, K.E., & Beery, N.A. (1967, 1982, 1989, 1997, 2004, 2006, 2010). *The Beery-Buktenica developmental test of visual-motor integration (manual)*. Bloomington, NM: Pearson, Inc.
- Escolano-Pérez E., Herrero-Nivela M. L&Losada J. L. 2020. "Association Between Preschoolers' Specific Fine (But Not Gross) Motor Skills and Later Academic Competencie: Educational Implications". *Frontiers in Psychology*, 11(1044),1-19. published: 05 June 2020
- Leonard H. C. 2016. "The Impact of Poor Motor Skills on Perceptual, Social and Cognitive Development : The Case of Developmental Coordination Disorder". *Frontiers in Psychology*, 7(311), 1-4. published: 07 March 2016
- Lima R. A., Stodden D. F., Pfeier K. A., Larsen L. R., Barros M. V. G., Bugge A. & Andersen L. B. 2020. "Dynamic Balance, but Not Precision Throw, Is Positively Associated with Academic Performance in Children". *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(2790),1-10. published: 17 April 2020
- Shellenberger, H., & Williams, M.S. 1996. *How Does your engine run*. Spiral Bound.
- Stein, M., Auerswald, M., Ebersbach, M. 2017. Relationships between Motor and Executive Functions and the Effect of an Acute Coordinative Intervention on Executive Functions in Kindergartners. *Frontiers in Psychology*, 8(859).
- Ηλιοπούλου Ε., 2018. *Δυσκολίες Μάθησης, Συμπεριληπτική Εκπαίδευση*. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα.
- Σηφάκη, Μ., 1998. *Δραστηριότητες Καθημερινής Ζωής, ένας τομέας λειτουργικής ενασχόλησης (εργαστηριακές σημειώσεις)*. Τμήμα Εργοθεραπείας. Αθήνα: ΤΕΙ Αθήνας.
- Σηφάκη, Μ., 2001. *Ανάπτυξη και Εργοθεραπεία (εργαστηριακές σημειώσεις)*. Τμήμα Εργοθεραπείας. Αθήνα: ΤΕΙ Αθήνας.

Δημιουργήθηκε από τις:

Δρ. Ευσταθία Ηλιοπούλου (Έφη), Προϊστάμενη 2^{ου} ΚΕΣΥ
ΠΕΙΡΑΙΑ

Καρούσου Μαρία, Εργοθεραπεύτρια

Μουζάκη Μαρία, Φυσικοθεραπεύτρια

μέσω τηλεργασίας

Ιανουάριος 2021